

Akty prawne

- **Kodeks rodzinny i opiekuńczy** z dnia 25 lutego 1964 r.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- **Kodeks karny** 6 czerwca 1997 r.
- **Kodeks wykroczeń** z dnia 20 maja 1971 r.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o **przeciwdziałaniu narkomanii,**
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o **wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,**
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o **ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.**

Zakres władzy rodzicielskiej

Rodzice wychowują dziecko pozostające pod ich władzą rodzicielską i kierują nim.

Obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotowywać je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień.

Jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia zobowiązujące rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania...

Kodeks rodzinny i opiekuńczy

Preambuła ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich

W dążeniu do przeciwdziałania demoralizacji i **przestępczości** nieletnich i **stwarzania warunków powrotu do normalnego życia** nieletnim, którzy popadli w konflikt z prawem bądź z zasadami współżycia społecznego, oraz

w dążeniu do umacniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej i poczucia odpowiedzialności rodzin za wychowanie nieletnich **na świadomych swych obowiązków członków społeczeństwa** stanowi się, co następuje: ...

Cel postępowania w sprawach nieletnich

W sprawie nieletniego należy kierować się przede wszystkim **jego dobrem**, dążąc do osiągnięcia korzystnych zmian w osobowości i zachowaniu się nieletniego

oraz zmierzając w miarę potrzeby do prawidłowego spełniania przez rodziców lub opiekuna ich obowiązków wobec nieletniego, uwzględniając przy tym interes społeczny.

Pojęcie nieletniego

- **Nieletni to** - osoba do **18** roku życia, która wykazuje przejawy **demoralizacji**.
- **Nieletni to** - osoba, która dopuściła się **czynu karalnego** po ukończeniu **13** roku życia ale przed ukończeniem **17** roku życia.
- **Nieletni to** - osoba w wieku do **21** lat, wobec której orzeczono środki wychowawcze lub poprawcze.

*W przypadku popełnienia przestępstwa czy wykroczenia po ukończeniu **17** lat osoba ponosi odpowiedzialność karną przed sądem karnym.*

Pojęcie czynu karalnego

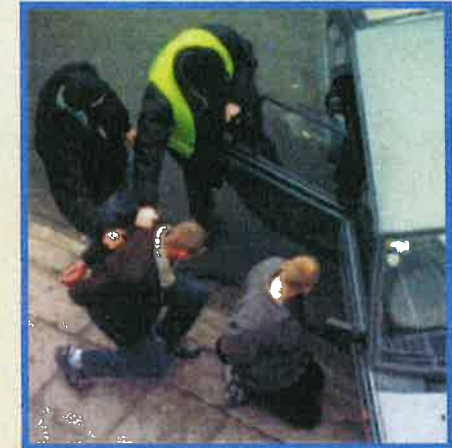
Czyn karalny - to czyn zabroniony przez ustawę jako:

- a) każde **przestępstwo** lub **przestępstwo skarbowe** albo

- b) **wykroczenie** określone w art. 51, art. 69, art. 74, art. 76, art. 85, art. 87, art. 119, art. 122, art. 124, art. 133 lub art. 143 Kodeksu wykroczeń.

Najczęściej popełniane **czyny karalne** wyczerpujące ustawowe znamiona **przestępstwa**

- Wymuszenia rozbójnicze,
- Rozboje,
- Kradzieże rozbójnicze,
- Kradzieże cudzej rzeczy ruchomej,
- Kradzieże z włamaniem,
- Przywłaszczenie.
- Uszkodzenie, zniszczenie cudzej rzeczy ruchomej,
- Bójki i pobicia,
- Posiadanie, udzielanie i nakłanianie do używania narkotyków,
- Groźby karalne,
- Naruszenie nietykalności cielesnej,

Czyny karalne wyczerpujące ustawowe znamiona wykroczenia

- art.51 kw - zakłócenie porządku publicznego,
- art.96 kw - niszczenie i uszkodzenie znaków umieszczonych przez organ państwowy,
- art. 74 kw. - uszkodzenie znaków lub urządzeń zapobiegających niebezpieczeństwu,
- art. 76 kw - rzucanie kamieniami w pojazd będący w ruchu,
- art. 85 kw – niszczenie i uszkodzenie znaków lub sygnałów drogowych,
- art. 87 kw - prowadzenie pojazdów przez osobę będący po użyciu alkoholu,
- art. 119 kw – kradzież lub przywłaszczenie mienia,
- art.122 kw - paserstwo,
- art. 124 kw - niszczenie lub uszkodzenie mienia,
- art. 133 kw - spekulacja biletami wstępu,
- art. 143kw - utrudnienie korzystania z urządzeń przeznaczonych do użytku publicznego

Okoliczności świadczące o demoralizacji nieletniego

- naruszanie zasad współżycia społecznego,
- popełnienie czynu zabronionego,
- systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego,
- używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia,
- uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych,

Środki wychowawcze oraz środek poprawczy stosowane przez sąd rodzinny *bezpośrednio* wobec nieletniego

1) udzielić upomnienia;

2) zobowiązać do określonego postępowania, a zwłaszcza do:

- naprawienia wyrządzonej szkody,
- wykonania określonych prac lub świadczeń na rzecz pokrzywdzonego lub społeczności lokalnej,
- przeproszenia pokrzywdzonego,
- podjęcia nauki lub pracy,
- uczestniczenia w odpowiednich zajęciach o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym,
- powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,
- zaniechania używania alkoholu lub innego środka w celu wprowadzania się w stan odurzenia;

Środki wychowawcze oraz środek poprawczy stosowane przez sąd rodzinny *bezpośrednio* wobec nieletniego c.d.

- 3) ustanowić nadzór odpowiedzialny rodziców lub opiekuna;
- 4) ustanowić nadzór organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej, zakładu pracy albo osoby godnej zaufania - udzielających poręczenia za nieletniego;
- 5) zastosować nadzór kuratora;
- 6) skierować do ośrodka kuratorskiego, a także do organizacji społecznej lub instytucji zajmujących się pracą z nieletnimi o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, po uprzednim porozumieniu się z tą organizacją lub instytucją;
- 7) orzec zakaz prowadzenia pojazdów;

Środki wychowawcze oraz środek poprawczy stosowane przez sąd rodzinny *bezpośrednio* wobec nieletniego c.d.

- 8) orzec przepadek rzeczy uzyskanych w związku z popełnieniem czynu karalnego;
- 9) orzec umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym albo w rodzinie zastępczej zawodowej, która ukończyła szkolenie przygotowujące do sprawowania opieki nad nieletnim;
- 10) orzec umieszczenie w zakładzie poprawczym;

Przesłanki umieszczenia nieletniego przez sąd rodzinny w zakładzie poprawczym

Sąd rodzinny może orzec umieszczenie w zakładzie poprawczym nieletniego, który dopuścił się **czynu karalnego**, który wyczerpuje znamiona przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, jeżeli przemawiają za tym wysoki stopień demoralizacji nieletniego oraz okoliczności i charakter czynu, zwłaszcza gdy inne środki wychowawcze okazały się nieskuteczne lub nie rokują resocjalizacji nieletniego.

Środki stosowane przez sąd rodzinny *pośrednio wobec nieletniego*

- 1) zobowiązać rodziców lub opiekuna do poprawy warunków wychowawczych, bytowych lub zdrowotnych nieletniego, a także do ścisłej współpracy ze szkołą, do której nieletni uczęszcza, poradnią psychologiczno-pedagogiczną lub inną poradnią specjalistyczną, zakładem pracy, w którym jest zatrudniony, oraz lekarzem lub zakładem leczniczym;
- 2) zobowiązać rodziców lub opiekuna do naprawienia w całości lub w części szkody wyrządzonej przez nieletniego;

Kiedy nieletni ponosi odpowiedzialność na zasadach kodeksu karnego?

Nieletni, który po ukończeniu **15** lat dopuszcza się czynu zabronionego określonego w art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 197 § 3 lub 4, art. 223 § 2, art. 252 § 1 lub 2 oraz w art. 280, **może** odpowiadać na zasadach określonych w kodeksie karnym,

jeżeli okoliczności sprawy oraz

stopień rozwoju sprawcy,

jego właściwości i warunki osobiste

za tym przemawiają, a w szczególności,

jeżeli poprzednio stosowane środki wychowawcze lub poprawcze okazały się bezskuteczne.

Katalog **przestępstw** za popełnienie których nieletni odpowiada przed **sądem karnym** !

- art. 134 kk, (zamach na życie prezydenta RP)
- art. 148 § 1, 2 lub 3 kk, (**zabójstwo**)
- art. 156 § 1 lub 3kk, (**ciężki uszczerbek na zdrowiu**)
- art. 163 § 1 lub 3kk, (sprowadzenie zdarzenia powszechnie niebezpiecznego)
- art. 166 kk, (przejęci kontroli nad statkiem wodnym lub powietrznym)
- art. 173 § 1 lub 3kk, (**katastrofa w komunikacji**)
- art. 197 § 3 lub 4kk, (**zgwałcenie kwalifikowane**)
- art. 223 § 2kk, (czynna napaść kwalifikowana)
- art. 252 § 1 lub 2kk, (wzięcie zakładnika)
- art. 280 kk. (**rozbój**)

Obowiązek prawny i społeczny zawiadomienia Policji

Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o **demoralizacji** nieletniego ma społeczny obowiązek zawiadomienia o tym sądu rodzinnego lub Policji.

Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu **czynu karalnego** przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym Policję.

Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego **czynu karalnego** ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym sąd rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć czynności niecierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu.

Obowiązki Policji w przypadku zawiadomienia o demoralizacji lub czynie karalnym

Policja zbiera i utrwała dowody przejawów demoralizacji oraz czynów karalnych.

Policja także w razie potrzeby dokonuje **przeszukania, zatrzymania** oraz **przesłuchania nieletniego**.

Po dokonaniu ww. czynności sprawę przekazuje się niezwłocznie sądowi rodzinnemu.

Jeśli jesteś pokrzywdzonym lub świadkiem demoralizacji lub czynu karalnego, zadzwoń!!!

- **POLICJA - nr tel. 997 lub 112**

- **Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka - nr tel. 800 12 12 12**

Dziękuję za uwagę